

Μας έχει απασχολήσει στο παρελθόν ο Ε.Λ. και μάλιστα όλως προσφάτως, [Στον κήπο με τα θηρία](#)

Δαιμόνιος στην έρευνα, εξαιρετος στην περιγραφή, εύστοχος και πλήρης, κατακτά και τον πιο δύστροπο αναγνώστη. Με τούτη την ογκώδη εργασία του αναφέρεται στο χρονικό διάστημα ανάμεσα στον

Μάιο

του 1940 και στον

Μάιο

του '41, σε όλα εκείνα τα θυελλώδη, πρωτόγνωρα, καταθλιπτικά γεγονότα που περίμεναν το Ηνωμένο Βασίλειο.

Συναντούμε έτσι την κυρίαρχη μορφή, τον πρωθυπουργό της χώρας, τον Winston Churchill,

τ

ο

ν

αποκαλούμενο

και πατέρα της νίκης, πλην όμως υπάρχουν και οι σχετικά άγνωστοι στο ευρύ κοινό άμεσοι, πολύτιμοι συνεργάτες του, αλλά και οι δραστηριότητες, οι σκέψεις πλήθους πολιτών που συγκροτούν με ακρίβεια αυτό που τόσο πετυχημένα περιγράφει ο τίτλος της έκδοσης.

Για όσους, δικαίως ή αδικώς διαμαρτύρονται ή έστω αναρωτιούνται περί των βομβαρδισμών της Δρέσδης τον Φεβρουάριο του '45, που χαρακτηρίστηκαν και εκδικητικοί, οι 702 σελίδες αφήγησης του τι συνέβη στο νησί το '40 - '41, αποτελούν προφανή απάντηση, όσο και

αναμενόμενη δικαιολογία.

Αυτό που περιγράφεται ως μάχη της Αγγλίας, ξεκίνησε από το στόχο του Αδόλφου να κατακτήσει την Μ. Βρετανία, πριν ανοίξει το ανατολικό μέτωπο. Η αναληψία, η βαρβαρότητα, ο αμοραλισμός των Γερμανών, έδωσε μια νέα διάσταση στην άσκηση μαζικής, καθολικής βίας μέσω των αλληπάλληλων, σφοδρών βομβαρδισμών πόλεων και αμάχων. Ήταν η απόπειρα τους να ισοπεδωθούν οι υποδομές, τα αστικά κέντρα αλλά πάνω από όλα το ηθικό του λαού και ακολούθως να γίνει απόβαση και εισβολή.

Ανάμεσα στον Σεπτέμβριο του '40 και τον Μάιο του '41, καταστράφηκαν πόλεις, έχασαν τη ζωή τους 44.652 άμαχοι πολίτες εκ των οποίων 5.626 παιδιά, και τραυματίστηκαν άλλοι 52.370, αλλά απόβαση δεν αποτολμήθηκε. Το σθένος, η υπομονή, η καρτερία του λαού δομήθηκε πάνω στην αποφασιστικότητα και την τόλμη του πρωθυπουργού του, που είχε, από την δεκαετία του '30, αντιληφθεί τις επιδιώξεις της Γερμανίας.

Αυτή η τιτάνια πάλη περιγράφεται, με αφάνταστες λεπτομέρειες τόσο μέσα από ιστορικά στοιχεία, όσο και από εκατοντάδες ημερολόγια επώνυμων πρωταγωνιστών αλλά και αγνώστων που μας προσφέρουν ανάγλυφα, πέρα από τη διακύμανση των συγκρούσεων, τον παλμό της κοινωνίας μπροστά σε μια τρομακτική νέα πραγματικότητα με ασαφή τα όρια του τέλους της.

Ο Churchill περιγράφεται, ανάμεσα στις αμέτρητες αναφορές που τον αφορούν, με πλήθος λεπτομερειών που σκιαγραφούν με ακρίβεια, τις απόψεις του, τις πράξεις του και τελικά τον χαρακτήρα του. Ο αναγνώστης πείθεται, πως ήταν σχεδόν αδύνατο να είχε βρεθεί ικανότερος ηγέτης, για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στη θέση εκείνη.

Χαρισματικός στο να ενθαρρύνει, σκληρύνει τη λαϊκή βάση για να αντέξει την πρωτόγνωρη βία, με ένα αφάνταστο σθένος στο να αντέχει το καθημερινό σφυροκόπημα δυσάρεστων εξελίξεων και ειδήσεων, ενέπνευσε τον βρετανικό λαό να σταθεί όρθιος.

Και όλα αυτά χωρίς να χάσει ούτε το αιχμηρό του χιούμορ, την αισιοδοξία του για το μέλλον της μάχης, αν και δεν έλειψαν οι στιγμές της πιθανόν μελλούμενης ολοκληρωτικής κατάρρευσης, αλλά και της προσωπικής σύνθλιψης αντικρίζοντας τις καταστροφές, τις απώλειες, όπου συγκρατούσε τα δάκρυά του μέχρι τις στιγμές που βρισκόταν μόνος ή

ανάμεσα στον κλειστό κύκλο έμπιστων συνεργατών του.

Υπάρχουν όμως και στιγμές που περιγράφεται ως ένα ανήσυχο παιδί που παίζει πόλεμο. Με εκείνη τη χαρά, όπου έχει πάνω του όλα τα δίκια του κόσμου και πρέπει να δώσει τις μάχες με τον ύπουλο, βρώμικο εχθρό. Και οφείλει να επικρατήσει. Οφείλει απέναντι στην Ιστορία, στο λαό, τους θεσμούς, ίσως όχι με αυτή τη σειρά. Δεν αφήνεται πάντως να εννοηθεί ότι ήταν πολεμοχαρής, αλλά εφόσον βρέθηκε εκεί και τότε το αντιμετώπιζε, κάποιες στιγμές, με άγρια χαρά, με έπαρση και με ακατάβλητη διάθεση παρά τις τεράστιες δυσκολίες.

Εξάλλου μόνο τυχαίο δεν ήταν που μια από τις πρώτες του ενέργειες όταν ανέλαβε, ήταν να ιδρύσει Υπουργείο Άμυνας και να τεθεί ο ίδιος επικεφαλής. Και ας μην λησμονηθεί ότι ήταν πάντα κατά της πολιτικής του κατευνασμού που ακολούθησε ο προκάτοχός του, Neville Chamberlain, προφητ εύοντας σε μεγάλο βαθμό το χαρακτήρα, τις προθέσεις και κυρίως τα μελλούμενα τα έργα του Αδόλφου.

Υπάρχουν πλήθος αφηγήσεις που εξάρουν την οξυδέρκειά, το πείσμα και την πίστη του για την νίκη. Όλα αυτά ίσως να μην ήταν ευθυγραμμισμένα αν δεν στέκονταν δίπλα του πρόσωπα απόλυτης εμπιστοσύνης όπως ο ιδιαίτερος γραμματέας του John Colville, οι επιστήθιοι φίλοι του

William

Aitken,

Frederick

Lindemann,

ο φύλακας άγγελός του επιθεωρητής

Walter

Henry

Thompson

, η σύζυγός του

Clementine

, και δεκάδες άλλοι εργατικοί, συνεργάτες του, που επιτελούσαν τα καθήκοντά τους με αυταπάρνηση.

Να συνυπολογιστεί ότι όταν ανέλαβε τις τύχες της πατρίδας του, και μέσα σε λίγες εβδομάδες της μόνης χώρας που μπορούσε να σταθεί εμπόδιο στη θηριωδία της Γερμανίας ήταν ήδη 66 ετών, δηλαδή αρκετά μεγάλος για να αντέξει τόσο το βαρύ ψυχολογικό φορτίο, όσο και να διαθέτει τη φυσική δύναμη που απαιτείται για το εξαντλητικό καθημερινό

πρόγραμμα. Αυτά δεν τον εμποδίζουν να διακόψει τις πάγιες συνήθειες του, όπως το μεσημεριανό υπνάκο του, τα δύο τουλάχιστον λουτρά μέσα στην μέρα, την καθημερινή λατρεία της σαμπάνιας ή των λικέρ.

Είχε και ένα είδος παράνοιας η ζωή, τότε, στο Λονδίνο και σε άλλες μεγάλες πόλεις που ανελήντα έπληττε η Luftwaffe με νυχτερινούς βομβαρδισμούς. Το πρωί ο κόσμος πήγαινε στις δουλειές του, ενίοτε μέσα από τα ερείπια και τις φλόγες που δεν είχαν ακόμα σβήσει, από την επιδρομή της προηγούμενης νύχτας. Οι δε έχοντες την οικονομική άνεση, δεν έχαναν τις νυκτερινές εξόδους τους, τις θεατρικές παραστάσεις, τους χορούς, το άφθονο αλκοόλ, τα φλερτ που μπορεί να διακόπτονταν από τις σειρήνες και να έτρεχαν στο κοντινότερο καταφύγιο.

Παρά τις απώλειες, τον φόβο της
κάθε νύχτας, ο λαός
καρτερία

άντεξε με
τη πρωτόγνωρη θύελλα. Συχνά
προτάσσοντας ι

σχυρές δόσεις του γνήσιου, δηκτικού Βρετανικού χιούμορ,

Όλη τούτη την τιτάνια προσπάθεια περιγράφει ο Ε.Λ. στο πόνημά του με απίθανες λεπτομέρειες, απότοκο σοβαρής και βαθιάς έρευνας.

Ο δε τίτλος της ελληνικής έκδοσης: «Οι μέρες που έχτισαν την ιστορία» πολύ πετυχημένος, αντικατοπτρίζει το περιεχόμενο, το μήνυμα και το βάθος της προσπάθειας, καλύτερα από τον πρωτότυπο: «The splendid and the vile» (το υπέροχο και το ποταπό).